

RESUM

Durant el V mil·lenni cal. ANE i en marc de l'extensió al nord-est de la península Ibèrica de les comunitats neolítiques, es va produir un procés de progressiva intensificació de l'ocupació del territori i de l'aprofitament dels seus recursos. Un bon exemple de la diversitat de possibilitats que haurien tingut aquestes ocupacions és el del fons de cabana dels Vilars (Tous, Anoia). Es tracta d'una estructura d'habitació a l'aire lliure de forma subelíptica que presenta un singular grau de complexitat en la seva estructura constructiva. La realització d'un ample estudi interdisciplinari (característiques constructives, estudi antracològic, estudi formal i tecnològic de la ceràmica, estudi formal, tecnològic i funcional de les restes lítiques tallades, datacions absolutes, etc.) ha permès plantejar la hipòtesi que es tractaria d'una estructura del darrer terç del V mil·lenni cal. ANE relacionada amb activitats d'abastiment i elaboració d'estrís de sílex.

Paraules clau: fons de cabana, finals V mil·lenni cal. ANE, nivell d'impermeabilització, abastiment sílex.

RESUMEN

Durante el v milenio cal. ANE y en marco de la extensión al noreste de la Península Ibérica de las comunidades neolíticas, se produjo un proceso de progresiva intensificación de la ocupación del territorio y del aprovechamiento de sus recursos. Un buen ejemplo de la diversidad de posibilidades que habrían tenido estas ocupaciones es el del fondo de cabaña de Els Vilars (Tous, Anoia). Se trata de una estructura de habitación al aire libre de forma subelíptica que presenta un singular grado de complejidad en su estructura constructiva. La realización de un amplio estudio interdisciplinar (características constructivas, estudio antracológico, estudio formal y tecnológico de la cerámica, estudio formal, tecnológico y funcional de los restos líticos cortados, dataciones absolutas, etc.) ha permitido plantear la hipótesis de que se trataría de una estructura del último tercio del v milenio cal. ANE se necesita relacionada con actividades de abastecimiento y elaboración de útiles de sílex.

Palabras clave: fondo de cabaña, finales v milenio cal. ANE, nivel de impermeabilización, abastecimiento sílex.

ABSTRACT

During the fifth millennium BC and in the framework of the extension to the northeast of the Iberian Peninsula of the Neolithic communities, there was a process of progressive intensification of the occupation of the territory and the utilization of its resources. A good example of the diversity of possibilities that these occupations have is that of the housing structure of Els Vilars (Tous, Anoia). It is a subelliptical outdoor room structure that presents a unique degree of complexity in its construction structure. Carrying out a wide interdisciplinary study (constructive characteristics; anthracological study; formal and technological study of pottery; formal technological and functional study of lithic remains; absolute dating, etc.) has made it possible to hypothesize that it would be a structure from the last third of the fifth millennium cal BC related to activities of supply and production of flint tools.

Keywords: hut, V^o millennium cal BC, level of water-proofing, supply of flint.

RÉSUMÉ

Au cours du Ve millénaire avant JC et dans le cadre de l'extension des communautés néolithiques au nord-est de la péninsule ibérique, s'est produit un processus d'intensification progressive de l'occupation du territoire et de l'utilisation de ses ressources. Un bon exemple de la diversité des possibilités qu'auraient eu ces métiers est celui du fonds de cabane d'Els Vilars (Tous, Anoia). Il s'agit d'une structure de salle subelliptique en plein air qui présente un degré de complexité unique dans sa structure de construction. La réalisation d'une étude interdisciplinaire approfondie (caractéristiques constructives, étude anthracologique, étude formelle et technologique des céramiques, étude formelle, technologique et fonctionnelle des vestiges lithiques découpés, datation absolue, etc.) a permis de proposer l'hypothèse qu'il y aurait une structure du dernier tiers du Ve millénaire avant JC liée aux activités d'approvisionnement et de production d'outils en silex.

Mots-clés: fond de cabane, fin du Ve millénaire cal BC, niveau d'étanchéité, approvisionnement en silex.

UNA ESTRUCTURA D'HABITACIÓ DE FINALS DEL V MIL·LENNI CAL. ANE A LA CONCA D'ÒDNA: ELS VILARS (TOUS, ANOIA)

Xavier Clop García¹

Introducció

El jaciment d'Els Vilars està situat a la depressió Central, al límit sud-oest de la conca de l'Anoia i als peus dels primers contraforts de la serra de Queralt, a 470 msnm (figs. 1 i 2). El jaciment es localitza al costat mateix d'un camí –que de fet, l'afecta lleugerament– que porta des de la població de Sant Martí de Tous, a uns 500 m a l'est del jaciment, a Cal Torres. Les seves coordenades UTM són: X: 375770; Y: 4601726.

El jaciment va ser localitzat per membres del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada a principis dels anys 90

del segle passat, que van observar que en el talús d'un camí veïnal de la zona coneguda com els Vilars hi havia materials ceràmics de cronologia prehistòrica.

El jaciment dels Vilars es va excavar l'any 1997 per un equip de la Universitat Autònoma de Barcelona dirigit per Xavier Clop i Josep-Miquel Faura. Els treballs que es van realitzar van permetre constatar evidències arqueològiques en una àrea de 15 m² que corresponien a una estructura d'habitació a l'aire lliure i de nombroses restes materials associades a aquesta estructura. En el posterior estudi

Figura 1. Els Vilars: situació. (Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya).

¹ ARCHAEOLOGICAL; Departament de Prehistòria; Universitat Autònoma de Barcelona; 09193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès); xavier.clop@uab.cat

Figura 2. Els Vilars: situació del lloc on es van localitzar materials ceràmics i lítics tallats en superfície (fotos: Xavier Clop).

Figura 3. Els Vilars: seqüència estratigràfica (autor: Josep-Miquel Faura).

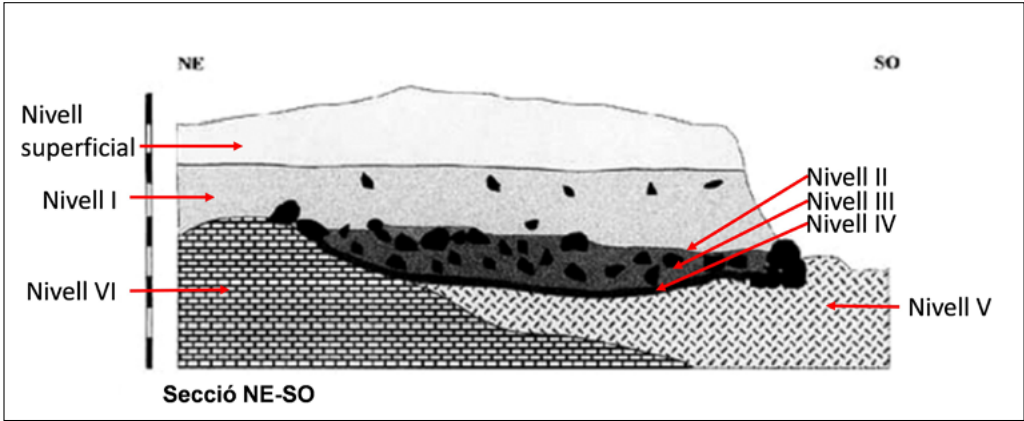

Figura 4. Els Vilars:
Nivell I (foto: Xavier
Clop).

Figura 5. Els Vilars:
nivell II: planta (autor:
Josep-Miquel Faura).

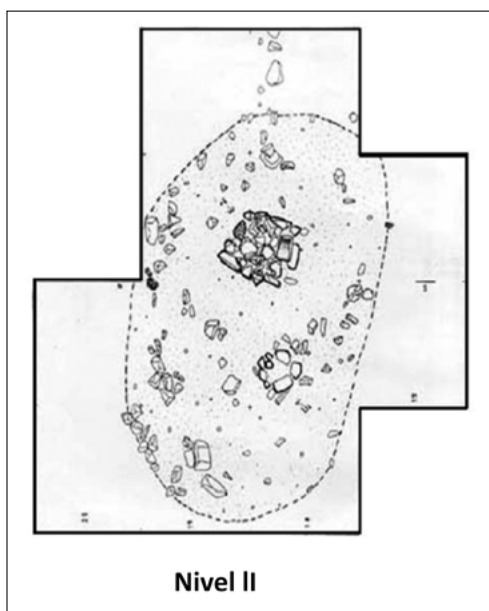

Figura 6. Els Vilars:
nivell II: estructura de
combustió (foto: Xavier
Clop).

de les evidències materials hi van participar Raquel Piqué (restes carpològiques) i Juan Francisco Gibaja (indústria lítica tallada) (fig. 1 i 2).

L'estructura d'habitació

Els treballs arqueològics van permetre documentar una estructura que tenia una forma subelíptica, que havia estat parcialment retallada en el subsol pel seu cantó septentrional i que estava marcada per un encerclament de pedres de mida petita-mitjana (Clop *et al.* 2005). L'estructura tenia unes mesures màximes de 3,2 m en l'eix nord-oest/sud-est i de 2 m en l'eix nord-est/sud-oest.

L'excavació va permetre determinar l'existència de diferents nivells arqueològics (fig. 3) que reflectien el grau de cura que es va tenir en la construcció de la cabana, el tipus i la intensitat de les activitats desenvolupades i els processos postdeposicionals soferts per les restes materials un cop es va amortitzar la construcció.

Així, per sota d'un primer nivell superficial caracteritzat per un sediment marronós de natura argilosa amb elements carbonatats, per la presència d'elements vegetals i per la minsa presència de materials arqueològics, hi havia el Nivell I (fig. 4), molt més orgànic, d'aspecte cendrós i que contenia abundant material arqueològic com ceràmica molt fragmentada, ascles de sílex i algun fragment de destrals polida. Aquest nivell estava situat directament per sobre del nivell d'utilització de la cabana (nivell II).

El nivell II correspon al nivell d'utilització o sòl de la cabana, definit per la presència tant d'una estructura de combustió com de diferents elements vinculats a les diferents activitats productives del grup, com fragments de contenidors ceràmics, algun molí de vaivé, fragments de destrals polides, restes d'indústria lítica, etc. (fig. 5-fig.10).

El nivell III correspon a un nivell d'arranjament del subsol de l'estructura format

Figura 7. Els Vilars: nivell III: planta (autor: Josep-Miquel Faura).

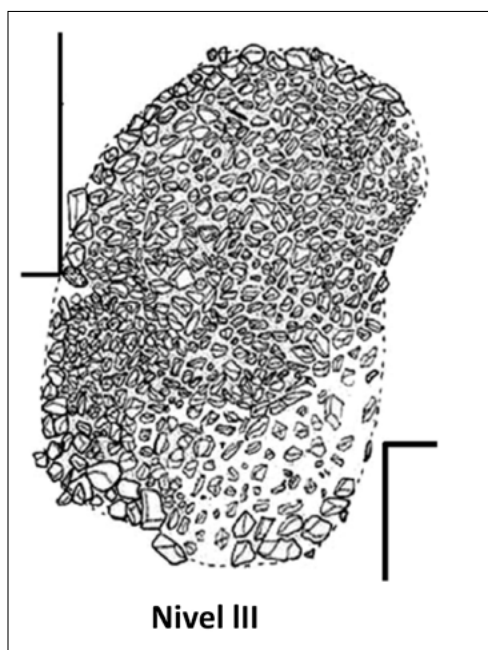
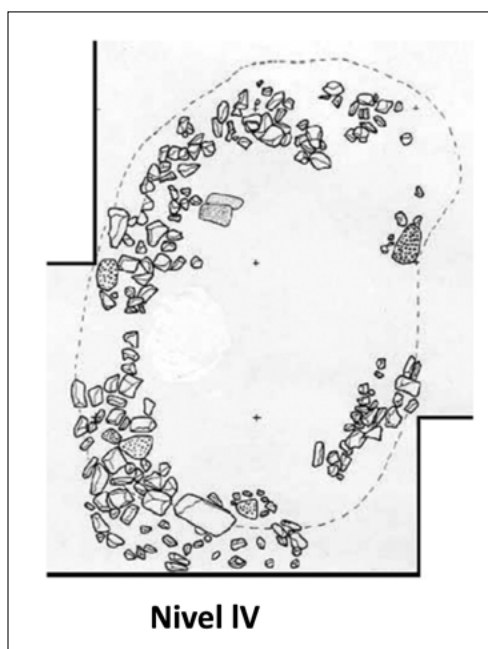

Figura 8. Els Vilars de Tous: nivell III: estructura de combustió (foto: Xavier Clop).

Figura 9. Els Vilars: nivell IV: planta (autor: Josep-Miquel Faura).

a partir de l'aportació de blocs de pedra de mida decimètrica. Aquest nivell, amb uns 30-35 cm de potència mitjana, cobria tota l'extensió de l'estructura d'habitació.

El nivell IV estava format per uns 3 cm de potència de carbons vegetals que es trobaven a la base de l'estructura i que desbordaven lleugerament els límits d'aquesta pel seu cantó occidental.

El nivell V era un nivell d'argiles, sense presència de material arqueològic, progressivament més potent vers el cantó occidental de l'estructura.

El nivell VI és la roca mare, constituïda per calcàries que conformen el substrat geològic natural en aquesta zona.

De la part aèria de l'estructura no se'n van trobar ni evidències ni indicis. És molt possible que les parets i el sostre haguessin estat fets amb materials peribles que no solen deixar restes localitzables, com passa amb el tovot, les matèries vegetals o fins i tot les pells d'animals instal·lades sobre suports d'escassa envergadura que no necessitessin de forats de pal —elements constructius que, per cert, no han estat localitzats associats o prop de l'estructura documentada.

Es van realitzar dos sondejos, un a 1 m de distància de l'estructura excavada i l'altre al tall meridional de la parcel·la on es troba el fons de cabana. En aquests sondejos es van poder localitzar materials arqueològics en les mateixes cotes on hi havia la cabana, però no es van poder localitzar evidències de cap altra estructura d'habitació o vinculada amb qualsevol de les activitats que eventualment s'haurien pogut desenvolupar en aquest indret. Aquesta circumstància fa que no puguem confirmar si l'estructura documentada va ser única o si podia haver format part d'un conjunt d'estructures d'habitació més nombroses.

En definitiva, les dades obtingudes a l'excavació van permetre documentar un fons de cabana construït amb una certa complexitat, amb una metodologia de construcció molt acurada i de ben segur que ben adaptada als nivells de confortabilitat i de durada desitjats.

Figura10. Els Vilars: nivell IV: nivell reomplert amb carbó vegetal (foto: Xavier Clop).

Les restes vegetals carbonitzades del nivell IV

L'estudi realitzat per la Dra. Raquel Piqué va permetre determinar quins van ser els recursos llenyosos emprats pel reompliment carbonós del nivell IV (Clop *et al.* 2005).

El tret més rellevant és, sens dubte, la baixa diversitat taxonòmica determinada. Així, entre els 337 fragments carbonitzats determinats, tan sols es van identificar dos taxons: 226 fragments eren de pi silvestre (*Pinus sylvestris-nigra*) i 111 de roure (*Quercus* subg. *quercus*).

El roure i el pi són espècies que en l'actualitat formen part del paisatge vegetal de la zona on es troba aquest fons de cabana. Malgrat que el component mediterrani domina el paisatge en general, les masses de bosc mediterrani, dominades fonamentalment per alzines i garrigues, s'alternen segons la zona amb el roure i el pi.

Són molt escassos els estudis mediambientals que permeten disposar de dades sobre el paisatge de la zona dels Vilars durant el període d'ocupació d'aquest assentament. En tot cas, les anàlisis pol·líniques disponibles de zones properes, com el pla de Barcelona i les

comarques del Vallès i del Baix Llobregat, mostren que en aquells moments hi hauria boscos mixtos d'alzines i roures o alzinars on hi hauria també espècies caducifòlies.

Les anàlisis antracològiques de jaciments contemporanis als Vilars mostren, en general, un ús més diversificat dels recursos llenyosos que el que s'ha determinat en el cas d'aquest lloc. La major o menor diversitat taxonòmica està, de fet, més relacionada amb l'ús específic que s'hauria fet de la fusta que amb les particularitats paisatgístiques de la zona on es trobi el lloc estudiat.

Les fustes carbonitzades documentades als Vilars es van depositar probablement a causa de processos particulars que comportarien un ús limitat del nombre d'espècies aprofitades, i que no necessàriament estarien relacionades amb la combustió de la fusta per produir energia calòrica i lumínica en un context domèstic.

Les restes dels Vilars provenen d'un nivell de cendres i carbons que cobria pràcticament tota la superfície de la cabana, sense desbordar gairebé els seus límits. El sòl natural no mostrava indicis de termoalteració, la qual cosa assenyalava que les cendres i els carbons haurien estat dipositats després d'haver estat cremats en un altre indret. Així, la hipòtesi més probable és que els carbons i les cendres haurien estat dipositades intencionadament a manera de condicionament previ del lloc d'habitació. Aquest ús puntual del combustible vegetal comportaria l'ús de poques espècies. Les propietats de la cendra com a termoïllant o per evitar possibles entollaments del sòl a causa de la seva possible baixa capacitat d'absorció de l'aigua són ben conegudes, i per això han estat emprades tradicionalment per a la construcció i el pavimentat.

Els productes ceràmics

El conjunt ceràmic recuperat als Vilars es caracteritza, primordialment, pel seu grau de fragmentació i per les reduïdes

dimensions dels fragments (Clop *et al.* 2005). No s'ha pogut reconstruir cap forma complerta. En tot cas, es tractaria de vasos de formes simples i primàries de mida petita a mitjana, en què els vasos de mida gran serien certament escassos. Els fragments tenen, molt majoritàriament, gruixos mitjans (5-9 mm), tot i que hi ha alguns fragments més prim i no hi ha pràcticament cap fragment de gruix superior als 9 mm. Molt probablement es tracta de gerres, olles, bols, etc., és a dir, elements ceràmics relacionats amb les activitats quotidianes de manteniment dels individus que van construir i utilitzar aquesta estructura d'habitació.

Cal remarcar l'absència pràcticament total de bases. Els escassos fragments que poden relacionar-se amb una possible base indiquen que aquestes podrien ser còncaves, i no hi ha cap indicatiu de la utilització de bases planes.

Els elements de premsió, escassos, són anses senzilles i algun mamelló situat just sota la vora del vas.

Alguns dels individus ceràmics presenten cordons simples de secció triangular (crestes), sovint disposats just sota la vora dels vasos.

L'estudi de caracterització de 30 mostres dels productes ceràmics recuperats en aquesta estructura d'habitació ens permet constatar que en la seva elaboració es van utilitzar quatre tipus diferents de terres:

Grup 1: format per roques carbonatades (micoesperita i micrita) i, en la fracció més fina, per quars amb extinció ondulant.

Grup 2: el desgredant està format, fonamentalment, per quars detrític, molt abundant i fracturat, amb extinció ondulant, així com per algun carbonat (micrita) i algun feldspat potàssic. En algun cas s'ha pogut determinar la presència de fòssils (briozous).

Grup 3: el desgredant està format per roques calcàries (calcàries oolítiques) i roques metamòrfiques (esquist i algun

granitoide), per plaques de biotita i per quars detrític.

Grup 4: en el desgredant mineral destaca l'abundància de les miques (biotites-clorites i moscovites). S'aprecia algun micaesquist i algun cristall de quars, que pot estar molt fragmentat.

Globalment, les mostres dels grups 1, 2 i 3 van estar elaborades amb terres d'origen eocènic i es poden trobar sense dificultats a poca distància del jaciment, per la qual cosa es poden considerar produccions locals. En canvi, les terres del Grup 4 (una mostra) són d'origen metamòrfic, no es troben a les proximitats del jaciment i que considerar-les com un producte d'origen al·lòcton.

En tots els grups hi ha mostres que presenten calcita com a desgredant afegit.

Un dels aspectes més característics que presenta la ceràmica dels Vilars és el tractament de les superfícies. Hi ha un predomini molt clar de les superfícies allisades, amb una presència molt més reduïda de superfícies polides. A més d'aquests tractaments, hi ha un nombre petit de fragments que presenten la superfície exterior raspallada, cosa que, com és ben sabut, és considerat un tret característic de determinades produccions ceràmiques del neolític antic evolucionat del nord-est peninsular.

Pel que fa a les atmosferes de les coccions, hi ha un clar predomini de les coccions reductores i especialment de les coccions totalment reductores.

Indústria lítica tallada

L'estudi realitzat pel Dr. Juan Francisco Gibaja Bao va permetre determinar diferents aspectes de les característiques de les restes lítiques tallades recuperades als Vilars (Clop *et al.* 2005).

En els treballs arqueològics es van recuperar 375 elements lítics de sílex. En aquest s'ha determinat que hi ha quatre blocs (1%), 32 nuclis (8%), tres làmines

(1%), 224 ascles (60%) i 112 ascles de mida inferior a 1 cm (30%). Cal destacar l'alta proporció d'ascles de menys d'1 cm, que normalment es consideren residus procedents de processos de treball relacionats amb la fabricació de productes lítics tallats. La seva presència, per tant, es pot considerar indicativa del treball *in situ* de la matèria primera.

Pel que fa a les litologies explotades, la majoria dels nuclis i dels productes documentats corresponen a diferents varietats de sílex de gra gruixut, de mala qualitat i que molt probablement provenen de les vetes que hi ha a les rodalies del jaciment. En general, es tracta d'un sílex amb abundants fissures internes, fet que condiciona la sistemàtica d'explotació dels nuclis. A més, hi ha alguna hi ha algunes ascles i làmines fetes a partir de sílex de bona qualitat, ja que és un sílex de gra fi amb coloracions marronoses i negres.

Els nuclis analitzats corresponen en tots els casos a les varietats de sílex de mala qualitat. Els nuclis són de petites dimensions on s'han obtingut, mitjançant percussió directa amb percussor dur, ascles de mida petita, tot i que en algun cas s'haurien volgut aconseguir ascles allargades de tendència laminar. La dinàmica d'explotació sol ser unipolar, unipolar alternant o discoide, tot i que sovint es registren canvis en la ubicació del pla de percussió a causa de la presència d'accidents, errors, fissures internes, entre altres. A més, l'habitual presència de zones corticals, tant als nuclis (76,6%) com als productes (48,4%), assenyalen que els petits blocs de sílex eren transportats

fins al mateix assentament, on eren tallats sense ser decorticats.

Cal remarcar que una part important de les peces presenta alteracions tèrmiques (39%). Les modificacions de la superfície en forma de craquejats, cúpules tèrmiques, llustre tèrmic, etc. demostren que molts dels nuclis i dels productes haurien estat sotmesos a altes temperatures. La reiterada presència d'aquestes alteracions porta a pensar que, en la majoria dels casos, es tracta d'una alteració no intencionada producte del seu abandonament o del contacte amb una font calorífica. En definitiva, no es tractaria d'un recurs tecnològic relacionat amb l'explotació dels nuclis de sílex.

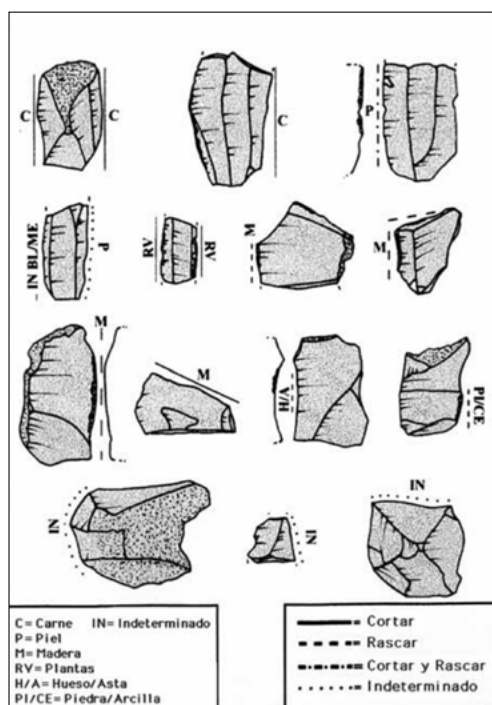
El fet que els nuclis no tan sols siguin de mida petita, sinó que a més s'hagin abandonat sense estar del tot exhaurits i després d'haver-se extret únicament algunes ascles, podria deure's a diferents factors:

- a) L'abundància de matèria primera a les rodalies de l'assentament fa que no sigui necessari aprofitar al màxim els blocs de sílex.
- b) S'abandonen per qüestions tècniques. L'estat en què es troben els nuclis fa difícil continuar amb la seva explotació, bé per les seves característiques volumètriques, bé pels processos d'adequació que es requereixen per poder seguir tallant-los, etc.
- c) La morfologia i la mida que acaben tenint fa inviable aconseguir els productes desitjats.
- d) El seu abandonament no sempre és intencional, sinó que podria haver estat eventualment relacionat amb un episodi de destrucció de l'hàbitat. En aquest sentit, pot ser que una circumstància com un incendi pugui explicar, d'un costat, per què s'han registrat tants nuclis i productes amb alteracions tèrmiques i, per l'altre costat, per què hi ha blocs de sílex sense tallar i nuclis en què no s'ha exhaurit la seva capacitat productiva.

Figura 11. Els Vilars: determinació del material sobre el que han treballat les 41 zones determinades en els 34 estris amb traces (en 7 casos presenten dos talls utilitzats) (autor: J. F. Gibaja Bao).

	ZONES ACTIVES
Descarnat	3
Pell	3
Fusta	9
Plantes no llenyoses	5
Matrèria vegetal no determinada	4
Os/banya	1
Matèria mineral	3
Materia indeterminada	13
TOTAL	41

Figura12. Els Vilars: elements lítics amb el resultat del seu estudi funcional (autor: J. F. Gibaja Bao).

Pel que fa als suports estudiats, destaquen els fragments informes (51,1%) i les ascles senceres o fracturades (46,9%), davant la presència testimonial dels productes laminars (2%). L'observació de nombroses peces amb talons amples i bulbs molt marcats, especialment en el cas del sílex de mala qualitat de gra gruixut, és una conseqüència de la talla per percussió amb percussor dur. Les característiques morfològiques dels nuclis i dels suports fan pensar que es va emprar la percussió directa amb l'objectiu d'aconseguir ascles de mida petita (d'entre 10-30 mm).

Només 17 peces (14 ascles i tres làmines) han estat retocades (2,6% del total del registre lític tallat). Sobresurten els productes abruptes o semiabruptes, d'extensió marginal o molt marginal. Entre els morfotipus hi ha algunes làmines amb retoc lateral, denticulats, rascadores i escotadures. Així mateix, s'ha identificat un burí i un geomètric.

De l'anàlisi traceològica de 133 peces (19,5% dels nuclis i productes), únicament 34 (25,6%), amb un total de 41 zones actives, presenten traces possibles d'ús (figs.11 i 12). La resta són peces no utilitzades (51=38,3%) o no analitzables

(48=36,1%). Cal tenir en compte, però, que en alguns casos les traces estan molt poc desenvolupades, la mala qualitat del sílex i el seu gra gruixut afecten el desenvolupament de les traces i la seva observació i la majoria de peces han sofert importants alteracions com el llustre tèrmic o l'arrossegament pel sòl.

Entre els suports emprats sobresurten, especialment, les ascles no retocades amb 24 efectius. La resta són ascles retocades (quatre casos), làmines sense retocar (tres peces) i làmines retocades (tres casos). Tot i que la presència de làmines utilitzades és minoritària en relació amb les làmines, la seva representativitat és significativa si es té en compte que el registre lític tallat dels Vilars està format majoritàriament per ascles o fragments informes. Aquest fet porta a plantejar que hi hauria una selecció preferencial dels suports laminars.

L'anàlisi dels instruments lítics tallats amb traces d'ús demostra que es van emprar en un ample ventall de funcions durant un curt període de temps. Aquesta circumstància, juntament amb l'ús de zones actives molt petites, l'escassetat de peces amb més d'un tall utilitzat, l'absència de reutilitzacions i l'ús d'ascles sense cap modificació –retoc– amb el qual millorar la seva efectivitat porta a plantejar que, efectivament, es van emprar en activitats molt puntuals que haurien requerit molt poc temps de treball. En tot cas, aquestes activitats haurien estat:

- e) Relacionades amb les activitats subsistencials. Hi ha peces utilitzades per descarnar i per tallar algun vegetal no llenyós, que potser seria comestible.
- f) L'elaboració d'objectes. És probable que el fet de tallar plantes no llenyoses també hagués pogut estar vinculat a l'elaboració de cordes, cistells, elements per emmanegar, etc.
- g) La finalització o reparació d'objectes o instruments. Aquesta possibilitat es planteja a partir de l'escàs desenvolupament

Codi laboratori	material	Nivell	Datació bp	Datació cal BC (1σ)		Datació cal BC (2σ)	
UBAR-666	carbó vegetal	IV	5280±90	4236-4189	0'22	4332-3954	1
				4174-4038	0'64		
				4022-3990	0'14		
UBAR-554	carbó vegetal	IV	5340±90	4319-4295	0'11	4340-3985	1
				4257-4156	0'47		
				4141-4052	0'42		
SUMA DE PROBABILITATS				4309-4305	0'20	4337-3966	1
				4249-4944	0'94		
				4011-4000	0'04		

Figura 13. Els Vilars: cronologia absoluta (datacions calibrades amb el programa Calib 8, <http://calib.org/calib/>).

lupament de les traces d'ús, com del fet que les peces amb traces de pell, fusta, o os presentin zones actives d'escassa longitud (habitualment de menys de 20 mm). En aquest sentit, potser aquests estris es van utilitzar per reparar un mànec, una punta de fusta, un estri d'os.

- h) Fabricació o decoració d'objectes fets amb matèries primeres d'origen mineral. Tot i la dificultat de la lectura de les dues peces amb traces degut a haver estat en contacte amb una matèria mineral, no es pot descartar que podrien haver estat utilitzades en algun moment del procés de fabricació o de realització de la decoració d'algun objecte fet en pedra o d'un vas ceràmic.

Finalment, hi ha 11 peces catalogades com a indeterminades, en què el grau de desenvolupament de les traces i/o els efectes de les alteracions que van patir no permeten associar-les amb el treball sobre una matèria determinada.

En conclusió, es tracta d'un conjunt lític on:

1. Abunden els nuclis, ascles i fragments informes de sílex, que majoritàriament és de mala qualitat;
2. Hi ha una considerable presència de productes amb restes corticals.

3. S'aprecia una absència generalitzada de suports laminars i de peces retocades configurades amb la intenció d'augmentar la seva efectivitat i/o facilitar el seu emmanegament.
4. Hi ha moltes peces, tant nuclis com ascles i blocs sense tallar, que han sofert una intensa alteració tèrmica.
5. Els instruments utilitzats són poc nombrosos i vinculats amb treballs puntuals.

Si bé una de les principals activitats realitzades als Vilars era l'obtenció i l'explotació inicial dels blocs de sílex, que poden localitzar-se en els afloraments que hi ha als voltants de l'assentament, durant l'estada en aquest indret els individus que hi havia també van emprar els estris lítics en diverses tasques, com l'obtenció de certes matèries (descarnat), o la transformació puntual, el manteniment i la reparació d'objectes elaborats amb plantes, fusta, os o alguna matèria mineral.

Per altra part, alguns dels nuclis preformats i de certs productes preparats (làmines, ascles d'una mida o forma determinada, etc.) potser van ser transportats posteriorment a altres indrets on serien tallats i/o transformats definitivament en els instruments que volien obtenir.

Altres elements materials

A més dels materials lítics tallats i dels productes ceràmics, es van documentar alguns estris d'utilitatge polit i alguns elements macrolítics (Clop *et al.* 2005).

Les evidències d'utilitatge polit corresponen a un taló, una punta i un fragment medial de dues destrals polides i una aixxa. La determinació macroscòpica de la matèria primera permet apreciar que aquests tres elements van ser realitzats sobre corniana. La corniana, però, és una roca metamòrfica que no es troba en el context geològic dels Vilars ni la transporten els cursos fluvials propers. La seva presència sembla reflectir, per tant, la capacitat dels individus que van fer estada als Vilars d'accedir a matèries primeres, no sabem si ja transformades o no, de fora del context geològic on es troba aquesta estructura d'habitació.

Pel que fa a la indústria macrolítica, es van localitzar les parts passives de dos petits molins de vaivé, fets sobre roca calcària, ben conservats.

Cronologia de construcció i ús de la cabana dels Vilars

La realització de dues datacions absolutes de mostres de carbó vegetal provinent del reompliment del nivell IV de l'estructura dels Vilars permet determinar la cronologia de construcció i l'ús de la cabana (Clop *et al.* 2005) (fig. 13). La mostra UBAR-666 va donar una cronologia (2σ) de 4332-3954 cal. ANE, mentre que el resultat de la mostra UBAR-554 va ser 4340-3985. El tractament estadístic d'aquests resultats assenyala que les mostres són estadísticament coincidents amb una probabilitat del 95%. La suma de probabilitats (2σ) dona una cronologia de 4337-3966 cal. ANE (100%). En definitiva, les dades radiomètriques assenyalen que la construcció i l'ús de la cabana dels Vilars hauria tingut lloc en el darrer terç del v mil·lenni i els primers decennis del iv mil·lenni cal. ANE.

Conclusions

El conjunt d'evidències disponibles permet plantejar que el jaciment dels Vilars correspon a una estructura d'habitació de tipus cabana construïda i utilitzada durant el darrer terç del v mil·lenni cal. ANE per un grup molt reduït d'individus durant un curt període temps. La presència d'aquests individus en aquest indret estaria relacionada amb l'objectiu de proveir-se a ells mateixos i/o a la seva comunitat, de les manufactures de sílex necessàries per desenvolupar una important part de les seves activitats quotidianes. La conca d'Òdena i en particular la zona de Tous són molt riques pel que fa a la presència de vetes de sílex, algunes de les quals són relativament properes al jaciment.

BIBLIOGRAFIA

CLOP, X.; FAURA, J.-M.; PIQUÉ, R.; GIBAJA, J. F.
2005, Els Vilars de Tous (Igualada, Barcelona):
una estructura de habitación y producción lítica
del vº milenio cal. a.C: *Actas del III Congreso
del Neolítico en la Península Ibérica: Santander,
5 a 8 de octubre de 2003*, Santander, Servicio de
Publicaciones de la Universidad de Cantabria,
551-558.